

Netwerk Vitale Landbouw en Voeding
Samen werken en samen leren in de voorhoede

NMLV

'Naar een toekomst met een natuurlijk

Inhoudsopgave

	Samenvatting	3
1. De wens: duurzame ontwikkeling door herstel natuurlijke kringlopen		6
2. Vitale landbouw en voeding werkt!		8
3. Netwerk van pioniers		10
4. Noodzaak van een goed functionerend netwerk		12
5. Impuls nodig voor het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding		14
6. Het perspectief!		16
7. Mee investeren als partner in het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding		18

Wees de verandering
die je in de wereld wilt zien

duurzame landbouw en vitale voeding'

Samenvatting

Wie zijn wij, Netwerk Vitale Landbouw en Voeding?

Pioniers, ondernemers in de voorhoede, die nieuwe mogelijkheden zien om anders en duurzamer te werken, en dat met internationaal vergaarde kennis in de praktijk doen, vormen het netwerk.

De partners van het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding (Netwerk VLV) vinden elkaar in hun streven de agro-ecologische kringlopen te herstellen, vanuit een 'low external input'-principe, vanuit passie en met begrip voor de complexiteit van de natuur. Dat gebeurt op vier schaalniveaus: bodem/perceel, bedrijfssysteem, regio, internationaal.

Het netwerk is georganiseerd als vereniging van zowel individuele ondernemers als bedrijven en organisaties, die hun doel bereiken door vanuit een 'levend netwerk'- benadering te werken aan kennisuitwisseling en -ontwikkeling, en door intervisie en trainingen elkaars ambacht, persoonlijk leiderschap en onderneming/organisatie te versterken.

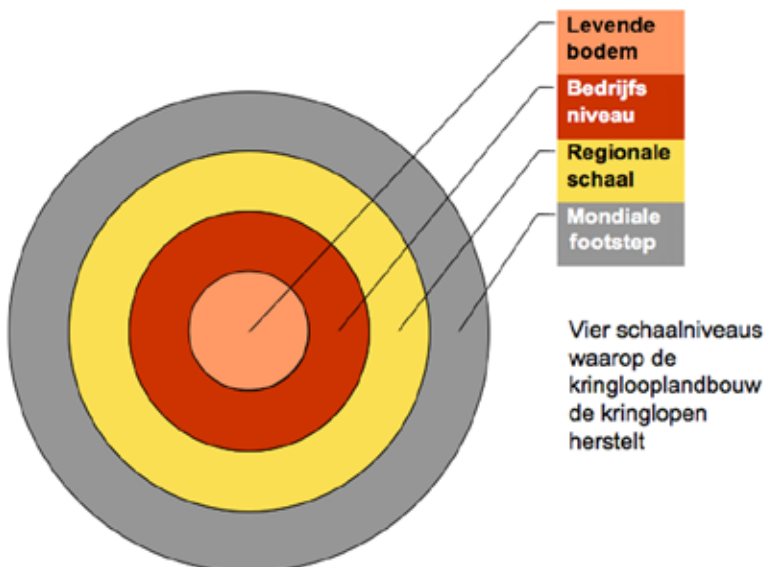
Wat is het probleem dat we willen oplossen?

Gezondheid wordt vaak gedefinieerd als afwezigheid van ziekte. Naar ons inzicht heeft gezondheid veel meer te maken met vitaliteit, energie om te leven en voldoende natuurlijke weerstand. Bij behoud en het herstel van deze vitaliteit, energie en weerstand speelt, naast andere factoren, vitale voeding een cruciale rol. Het valt echter niet mee om voedsel van voldoende kwaliteit en vitaliteit te vinden. Dit vindt zijn oorsprong in:

- de land- en tuinbouwmethoden van de afgelopen tientallen jaren, die een sterke achteruitgang van de bodemvruchtbaarheid en bodemstructuur met zich meebrengen, in Nederland en elders op de wereld.
- de alom aanwezige beperkingen van de eigen mogelijkheden van boeren om hun ambachtelijk werk, namelijk het beheer van complexe ecosystemen, goed te kunnen verrichten.

Voor het milieu, de gezondheid van mens en dier en de ecologische en sociale duurzaamheid van ons landelijk gebied, is het van belang onze bodems te herstellen, natuurlijke kringlopen op agrarische bedrijven te herstellen en aanvoerlijnen van en naar deze bedrijven te verkorten.

Boeren hebben ondersteuning nodig om deze omschakeling te kunnen maken. In de vorm van erkenning door onderbouwing en monitoring van hun ervaringskennis, praktisch advies, financiële middelen, cursussen en ruimte in de regelgeving. Die ondersteuning krijgen de boeren niet vanuit hun reguliere netwerk van leveranciers en afnemers. Daarom is de ondersteuning die het Netwerk VLV biedt zo belangrijk.

Waar staan we voor als netwerk in de voorhoede?

- Een andere landbouw: natuurlijkere vormen van land- en tuinbouw, waarin het niet meer gaat om productie van bulk (zoals we nu doen), maar om het voortbrengen van 'echt eten' (volledige voeding), in balans met natuur en biodiversiteit.
- Overheden die in plaats van strengere regels en straffen weer 'wortels' voorhouden: ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en criteria voor duurzaam produceren (in Engeland, met wie we goede contacten hebben, werken ze zal succesvol met zo'n systeem).
- Burgers die zich bewust worden van hun eigen invloed op hun eigen gezondheid door 'stemmen met hun vork': keuze voor (streek)producten betekent keuze voor het soort voedsel, het soort landbouw, het daarbij behorende soort landschap en keuze voor meer of minder voedselkilometers.
- Nieuwe inzichten (bijvoorbeeld over biofotonen, wortelgroei, lavameel) en traditionele wijsheid (over agro-ecologische kringlopen) verbinden en in de praktijk brengen.

Wat willen we?

Wij willen graag de benodigde ondersteuning, in de zin van kennis en informatie en bewustwordingsactiviteiten, verlenen aan elkaar, aan boeren en andere ondernemers, aan onderwijs en aan burgers.

Daarvoor zijn activiteiten nodig waarvoor het netwerk nu niet de middelen heeft:

1. Effectieve belangenbehartiging. Het is in dit stadium nog steeds hard nodig de belangen van 'kringlooplandbouw' bij beleidmakers onder de aandacht te brengen.
2. Netwerkacademie. Organisatie en coördinatie van een pool van professionals en organisaties die in een netwerkorganisatie in een samenhangend kader cursussen en workshops geven.
3. Acties om het aantal bevrogen leden, met ingang van 2011 te laten groeien naar driehonderd partners/beroepsleden en vijfduizend vrienden of donateurleden. Zo creëren we voldoende inkomsten om zonder subsidies te kunnen werken en voldoende omvang voor meer draagvlak en invloed op beleidsniveau.
4. Verbeterde kwaliteitsborging, onderlinge feedback, scholing, inspiratie, criteria en audits.
5. Een wetenschappelijk geschoolde intermediair voor onderzoek- en monitoringprojecten.
6. Organisatie van kennisuitwisseling voor verdieping, vernieuwing en bewustwording met behulp van landelijke en regionale themadagen, workshops, internationale uitwisseling en conferenties.
7. Een volwaardige ondersteuningsorganisatie (netwerksecretariaat), dat wil zeggen: een betaalde, goed ingevoerde coördinator en een goede administratieve kracht.

Wat vragen we?

Een investeringbijdrage in het netwerk van in totaal € 540.250 voor vier jaar, voor (het opzetten van) een ondersteuningsorganisatie (zie punt 7, pagina 4) die zorgt dat het netwerk in vier jaar tijd punten 1 t/m 7 op pagina 4 realiseert én na vier jaar onafhankelijk en financieel draagkrachtig kan opereren.

5

1 De wens: duurzame ontwikkeling door herstel natuurlijke kringlopen

Aan de basis van een duurzame land- en tuinbouw, gezonde voeding en gezonde mensen staat een complex van gesloten duurzame kringlopen die op verschillende schaalniveaus in balans zijn (ook wel: coherente systemen). De partners van het Netwerk VLV vinden elkaar in hun streven deze kringlopen te herstellen, vanuit passie en met begrip voor de complexiteit van de natuur. Dat gebeurt op vier schaalniveaus: bodem/perceel, bedrijfssysteem, regio, mondiaal.

Bodem. Balans ontstaat bij een natuurlijk evenwicht in het bodemleven bij een voldoende gehalte organische stof (koolstof) en het vasthouden van 'kostbare' mineralen, waardoor het zelfherstellend vermogen van de bodem weer toeneemt en zijn opnamecapaciteit voor CO₂ vergroot. Zo wordt de bodem in Nederland weer vruchtbaar, ons voedsel weer vitaal en compleet en grondwater weer schoon (door de filterwerking die alleen gezonde bodems hebben) en klimaatneutraal door opname van CO₂.

Bedrijfsniveau. Bijvoorbeeld in de melkveehouderij, als koeien een natuurlijk samengesteld, langvezelig grasmengsel eten van een gezonde bodem blijven ze gezond en produceren ze vitale melk, waar alles in zit wat je nodig hebt en waarvan je geen allergie krijgt. Koeien zijn dan zo gezond dat ze geen antibiotica meer nodig hebben. Ze produceren gezonde mest die voedend is voor het bodemleven in akker- en tuinbouw.

Regio. Op regionaal niveau zijn er meerdere complexe systemen werkzaam.

a. Eco regio's: Samenwerkende boeren (akkerbouw, diverse typen veehouderij, tuinbouw, zorg) in een regio, (bijvoorbeeld als coöperatie/multifunctioneel landgoed). Behalve voedsel produceert zo'n 'landgoed' schoon water, regionale energie, biodiversiteit en een uniek landschap en sociale cohesie.

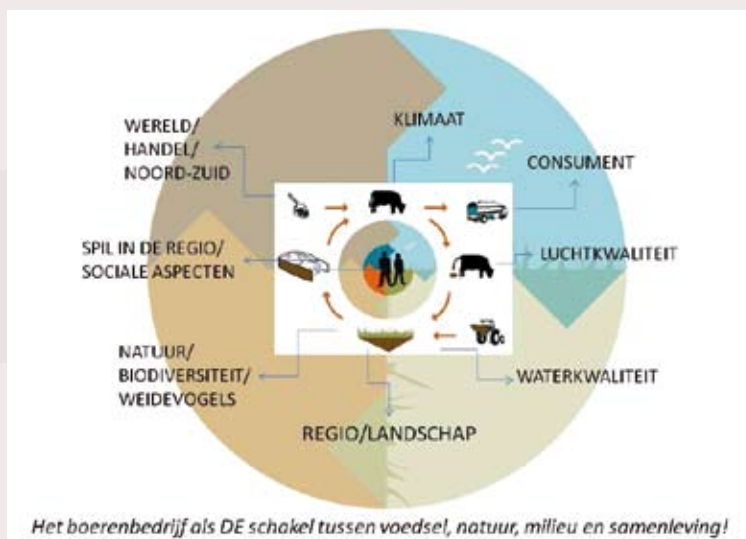
b. Interactie boer-burger, stad-land: CSA's (Community Supported Agriculture) bevorderen korte ketens, streekproducten, investeringen in de regio (regionale/sociale economie), lokale energievoorziening, herstel van duurzaam cultuurlandschap, alternatief voor LOG's (Landbouw Ontwikkelingsgebieden met grootschalige intensieve landbouw).

Mondiaal. Geen gesleep meer met soja uit Brazilië of Vietnam voor diervoeding en dergelijke hier. Low input agriculture in Nederland (zonder kunstmest en zonder krachtvoer in de veehouderij) blijkt mogelijk. Daartoe willen we samenwerking versterken met WERVEL (Belgie), ILEIA (low input agriculture), LEAF (Engeland, duurzame werkwijze/audit), Both Ends (stimulering lokale NGO's) en COMPASS (lokale eigen wijsheid van traditionele methoden in de landbouw benutten).

Kringloop breder bekeken

Kringlooplandbouw draagt bij aan de verbetering van de bodem en daarmee aan schoon water en luchtkwaliteit (vermindering van ammoniak- en CO₂-uitstoot). Verder zorgt kringlooplandbouw voor de handhaving en verdere ontwikkeling van het kleinschalige, Nederlandse cultuurlandschap en biodiversiteit.

Wat willen we nog meer en hoe kan dat?

De melkveehouderij heeft geen mestprobleem maar een kunstmestprobleem! Gebruik kunstmest slechts als correctiemiddel in kleine hoeveelheden en alleen in het voorjaar. Dit kan door een betere en optimale inzet van eigenmest met eigen, lichtere, machines.

De voetafdruk van het bedrijf elders in de wereld kan aanzienlijk verminderd worden als het krachtvoerbruik daalt. Het is nodig het eigen land beter te benutten en te concentreren op de optimale in plaats van de maximale productie per koe. Huidige wetgeving en agro-industrie bevorderen nog steeds eenzijdige productieverhoging.

Mesttransporten vereenvoudigen, gebiedssamenwerkingsverbanden verder stimuleren. Nieuwe impulsen voor regiodynamiek en meer plaatsing van dierlijke mest op het eigen bedrijf. Indien dat niet kan heeft het

de voorkeur mest bij collega varkens- en kippenhouders te plaatsen. Binnen de EU is Nederland intensief dus zullen uitzonderingen, als de bedrijfsspecifieke excretie, gekoesterd moeten worden. Eigen, vrijwillige, certificeringssystemen (zoals het woudencertificaat of het VBBM getuigschrift) kunnen daarbij helpen.

Duurzaam bodembeheer is de basis. Het op peil houden van de organische stofgehalten, zorgt voor meer CO₂ buffer (koolstoflandbouw). Duurzaam bodembeheer is lastig te verkopen (alleen de boer verdient er geld mee) dus zal vanuit overheidswegen extra ondersteund moeten worden in onderwijs en voorlichting.

2 Vitale landbouw en voeding werkt!

De boer of tuinder (m/v) heeft vanuit persoonlijk leiderschap, passie en ambachtelijke kennis het roer stevig in handen en stemt alle onderdelen van het bedrijf zo op elkaar af dat ze goed in balans zijn. Dieren, gewassen en bodem zijn gezond. Het bedrijf produceert gezonde levensmiddelen, biedt ruimte aan natuur en draagt bij aan biodiversiteit, klimaatverbetering en een mooi landschap.

Deze vernieuwingen in de praktijk worden gevolgd om ook wetenschappelijk te kunnen onderbouwen dat deze aanpak werkt. Tevens doen de bedrijven jaarlijks een audit om de kwaliteit te garanderen. Voorbeeld daarvan is LEAF in Engeland.

Consumenten en burgers zijn betrokken bij het bedrijf of de regio. Zij investeren op uiteenlopende manieren in hun eigen welzijn: kopen aandelen in het bedrijf of landschapsfonds, kopen producten, kamperen, nemen deel aan of organiseren workshops, of zijn vriend van de stichting die dit allemaal bevordert. Zo vormen zij het draagvlak van een vitale landbouw en maken deel uit van een regionale economie. De kringlopen zijn rond; er is een eerlijke verdeling van geld, voedsel én mest.

Werken aan een gezonde samenleving

'Gezond zijn' staat centraal in de visie van het Netwerk VLV. Door te werken aan gezonde bodems, integrale land- en tuinbouw en vitale voeding draagt het netwerk bij aan een gezondere samenleving. Voor een gezond leven is gezonde voeding een belangrijke bouwsteen maar niet de enige. De cirkel hiernaast laat nog drie andere segmenten zien: Woon & werkomgeving, Opvoeding, onderwijs & bewustzijn en verbeterde vormen van gezondheidszorg (gezond zijn) & geneeswijzen.

Leden van het Netwerk VLV hebben contact met pioniers en vernieuwers uit de andere segmenten om kennis en inzichten uit te wisselen en waar nuttig samen te werken. Zo is het Netwerk VLV bijvoorbeeld lid van het platform voor een gezond leefmilieu.

3 Netwerk van pioniers

Pioniers, ondernemers in de voorhoede, die nieuwe mogelijkheden zien om anders te werken, en dat met internationaal vergaarde kennis in de praktijk doen, vormen het netwerk. Zij werken allen op een eigen manier aan balans en natuurlijke duurzaamheid vanuit respect voor de natuur en natuurlijke systemen.

Het Netwerk VLV is georganiseerd als vereniging van zowel individuele ondernemers als bedrijven en organisaties. Dit netwerk telt inmiddels ruim veertig beroepsleden, die het beleid en de ontwikkeling van dit netwerk vormgeven. De helft daarvan is boer of tuinder; de andere helft werkt als adviseur of onderzoeker. Er zijn verder ongeveer 150 donateurs (meest betrokken burgers en consumenten) die deze vereniging en haar doelen op de een of andere manier steunen. Met name omdat het netwerk voorziet in de behoefte aan echte duurzaamheid, en aan het beschikbaar maken van betrouwbare vitale voeding en vernieuwende inzichten en kennis daarover. Allen hebben dezelfde motivatie: een gezonde landbouw op een gezonde bodem vormt de basis van een gezonde samenleving. Daarom werken zij samen aan vormen van land- en tuinbouw die in alle opzichten vitaal en duurzaam zijn én de kennisontwikkeling en bewustwording daarover.

Lerende netwerk-organisatie

Leden inspireren en motiveren elkaar in hun persoonlijke ontwikkeling en bedrijfsontwikkeling. Dat doen ze door kennisuitwisseling, persoonlijke feedback, inspirerende ontmoetingen en themadagen. Dat gebeurt in dynamische werkverbanden. Leden initiëren en nemen deel aan zowel themagerichte landelijke werkgroepen als regionale deelnetwerken of werken samen in onderzoeks- en monitoringsprojecten.

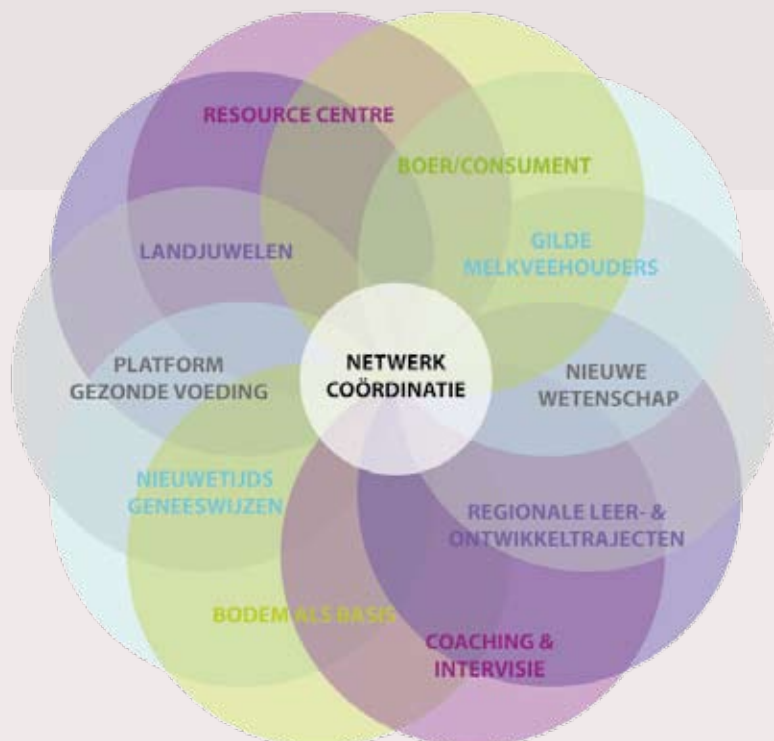
De missie van het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding

Het Netwerk VLV wil zich ontwikkelen tot **hét netwerk** voor duurzame landbouw en vitale voeding, waarbinnen leden kennis ontwikkelen en uitwisselen, bron van inspiratie zijn, elkaar stimuleren/ondersteunen in ontwikkeling en tot samenwerkingsverbanden komen. Daarbij staat de praktijk op de deelnemende bedrijven centraal.

Netwerk voor samenwerkingsverbanden

Het netwerk bestaat uit partners (leden) die in verschillende combinaties met elkaar samenwerken. Ze doen dat op drie manieren: in regionale netwerken, in themagroepen en in projecten. Voorbeelden van themagroepen en projecten zijn: Gilde Melkveehouders, Platform Adviseurs Kringlooplandbouw, de Netwerkademie Boer-burger-bewustzijn i.o., Werkgroep Bewust met Dieren en Platform Vitale Voeding en Gezondheid. Regionaal zijn werkgroepen actief in Noord-Holland, Noord-Brabant en Overijssel. Er is een grote samenhang tussen de themagroepen, regionale werkgroepen en projecten.

4 Noodzaak van een goed functionerend netwerk

Grote behoefte aan een andere landbouw

Zoals onlangs Michael Pollan (masterclass 10 februari 2009 bij Triodos bank, en in zijn boek 'Een pleidooi voor echt eten') en Jan Douwe van de Ploeg (artikel NRC 2008) betoogden, is er grote behoefte aan:

- Een andere landbouw: natuurlijkere vormen van land- en tuinbouw, waarin het niet meer gaat om productie van bulk (zoals we nu doen), maar om het voortbrengen van 'echt eten' (volledige voeding), in evenwichtige samenhang met biodiversiteit.
- Overheden die in plaats van de ezel te schoppen hem weer 'wortels' voorhouden. Dat wil zeggen: in plaats van steeds strengere regels en verordeningen per sector juist weer ruimte maken voor eigen verantwoordelijkheid, met behulp van criteria voor duurzaam produceren. Het kan, zoals LEAF in Engeland laat zien!
- Burgers die zich bewust worden van hun eigen invloed op hun eigen gezondheid door 'stemmen met hun vork': keuze voor gezonde streekproducten betekent keuze voor het soort voedsel, teelwijze, het soort landbouw, en daarmee het soort landschap, en meer of minder voedselkilometers.

De partners in het netwerk werken aan deze drie oplossingsrichtingen. Zij vinden daarbij prachtige kansen maar ook bedreigingen.

Sterke behoefte aan een ondersteunend netwerk

Op dit moment zijn er verspreid mensen, organisaties en bedrijven, al dan niet leden van het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding, die individueel in de praktijk werken aan (kennisontwikkeling voor) een duurzamer bodem- en waterbeheer, een gezonde, bewuste land- en tuinbouw en gezonde voeding. Op zich positief, maar er is - behalve met veel deskundige maar vrijwillige inzet - weinig uitwisseling tussen al

deze pioniers en veel te weinig ondersteuning, al was het alleen al om deze partijen bijeen te brengen. Het gevolg is dat al deze organisaties en mensen zich niet erkend voelen, soms zelfs bedreigd omdat ze pionieren, ingaan tegen gangbare adviezen, het wiel zogezegd zelf moeten uitvinden, weinig tijd (of geld) hebben om nieuwe kennis op te doen, juridische procedures moeten voeren om duurzame praktijken te kunnen uitvoeren, zelf risicovol moeten investeren, tegengewerkt worden en marktkansen laten liggen.

Zonder ondersteuning: achterblijvende innovatie en niet duurzame ontwikkeling

Geen tot weinig ondersteuning resulteert in:

1. een veel te trage ontwikkeling van de beslist mogelijke vitale landbouw;
2. het onomkeerbaar verdwijnen van bedrijven die met behulp van agrarisch natuurbeheer in een gebied zowel een duurzame voedselproductie als een duurzaam landschap zouden kunnen voortbrengen;
3. het niet inspelen op de maatschappelijke vraag ('transition towns' is een op vergelijkbare doelen gerichte beweging die vanuit de stedelijke kant wordt ingezet, en vergeefs zoekt naar inhoudelijke ondersteuning);
4. uitblijven van de gewenste effecten op gezondheid (deskundigen claimen vermindering van obesitas, ADHD, allergieën, diabetes);
5. een te trage verbetering van (de biodiversiteit in) ons cultuurlandschap, te traag ook om geïnteresseerden vast te houden. In de 'gangbare' praktijk is dat anders.

Voor diegenen die zich verdiepen in vitale landbouw en voeding is zo'n netwerk van praktijk, theoretische kennis en markten niet tot nauwelijks aanwezig. Het Netwerk VLV biedt een belangeloos en inhoudelijk goed geïnformeerd en vernieuwend netwerk. Versterking daarvan is daarom hard nodig.

Goede bodem levert 30 procent meer opbrengst

Afrikaanse bodems in Nederland

Humus is organische stof (met mineralen) die door bodemleven eerst is afgebroken en vervolgens opnieuw is opgebouwd en opgeslagen in de bodem als reservevoedsel en verbeteraar van bodemstructuur. Een bodem moet minimaal 4 procent humus bevatten om voldoende voedsel voor het bodemleven te kunnen leveren over het groeiseizoen en de daaraan gekoppelde bescherming tegen schadelijke insecten bacteriën, schimmels, virussen en ziekten. De landbouwbodems in Nederland zijn bijna volledig hun humusgehalte kwijtgeraakt en in die zin net zo ernstig geërodeerd als de bodems in Afrika.

Back to the future

Door een ecologische wijze van telen krijgt de bodem haar over millennia van nature opgebouwde functionaliteiten terug. En dat met behoud van productie bij een betere kwaliteit. Grootschalig onderzoek door dr. Mae-Wan Ho van het Institute of Science in Society te Londen laat zien dat na drie tot vijf jaar de productieniveaus van op ecologische wijze bemeste landbouwgronden circa 30 procent hoger liggen dan de op conventionele wijze behandelde gronden. Daarnaast zijn de producten van deze gronden smaakvoller en van een uniformere en betere kwaliteit en houdbaarheid.

Voordelen voor boer en tuinder zijn groot

Voor de producent resulteert een ecologische teelwijze niet alleen in hogere opbrengsten, maar ook in een aantal andere voordelen:

- reductie van kosten door een afnemende behoefte aan gewas- en bodembeschermingsmiddelen en lager brandstofverbruik door betere bodemstructuur;
- minder zorgen en spanning door evenwichtigere gewasontwikkeling;
- een gezonder en kwalitatief beter product dat beter houdbaar is;
- krachtiger zaad- en pootgoed.

5 Impuls nodig voor het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding

Het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding is opgericht om de groeiende groep van gedreven boeren, wetenschappers, adviseurs en consumenten, die deze kringlopen willen herstellen, te inspireren en ondersteunen. Echter, het heeft als kleine organisatie met nog te weinig (betalende) leden niet de menskracht en de middelen om de faciliteiten te bieden die hier nodig zijn. Daardoor aarzelen ondernemers en bedrijven soms om zich aan te sluiten, waardoor de inkomsten gering blijven. Zo ontstaat een vicieuze cirkel.

De huidige activiteiten van het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding steken in op de juiste plekken. Dat hebben zijn leden kenbaar gemaakt. Dit is nog steeds zo, mede dankzij een aantal (onbetaalde en onbetaalbare) deskundigen die blijven werken aan de professionalisering, maar dat ook niet kunnen volhouden zonder financiële tegemoetkoming. Zonder een impuls kunnen de nodige activiteiten onvoldoende van de grond komen, versterkt en uitgebreid worden. De gevestigde orde (LTO, WUR, LNV) is aarzelend om een andere koers te gaan varen. Gevestigde belangen houden dat tegen.

Doelstellingen van het Netwerk VLV voor de komende vier jaar:

1. Effectieve belangenbehartiging. De mogelijkheden voor boeren om over te schakelen naar kringlooplandbouw moeten worden vergroot. Het Netwerk VLV wil daarom bewerkstelligen dat op beleidsniveau meer ruimte en aandacht ontstaan voor kringlooplandbouw. Beleid ontwikkelt zich. Bij die ontwikkeling is het nodig de belangen van kringlooplandbouw onder de aandacht van beleidsmakers te blijven brengen. Het netwerk ziet daarom belangenbehartiging – door de verschillende partners – als structureel onderdeel van zijn werkzaamheden.

2. Netwerkademie. Om de kennisontwikkeling te versnellen en te versterken, zowel binnen het netwerk als daarbuiten, stelt het netwerk zich ten doel landelijk een virtuele netwerkademie op te richten. Dit is een pool van docenten, cursus- en workshopgevers, die nu al actief zijn op VLV-terreinen. Echter, de onderlinge samenhang en aansluiting van de cursussen, de kwaliteitsgarantie en de overzichtelijkheid voor de klant ontbreekt. Doel is om de aangeboden kennisontwikkelingsmogelijkheden zichtbaarder (op een website en database) en makkelijker toegankelijk te maken, waarbij ook maatwerk op locatie mogelijk wordt.

3. Naar driehonderd partners/beroepsleden en vijfduizend vrienden en donateurleden met ingang van 2013. Het netwerk moet naar een omvang toe die groot genoeg is om met ledencontributies zichzelf in stand te houden, met een kwalitatief goed programma voor haar leden. Zijn ledenaantal moet bovendien het draagvlak zijn voor kringlooplandbouw, dat invloed 'afdwingt' op beleidsniveau.

4. Verbeterde kwaliteitsborging. Bij het werken in de praktijk, bij het adviseren over bodem water en bedrijfsvoering en bij de cursussen en workshops wil het netwerk kwaliteit leveren. Daarvoor zijn

onderlinge feedback, scholing, inspiratie, criteria en audits nodig. Het netwerk ziet de werkwijze van LEAF in Groot-Brittannië als voorbeeld.

5. Intermediair voor onderzoeks- en monitoringprojecten. Voor het coördineren en onderling afstemmen van wat en hoe er gevolgd wordt (duurzaamheidscriteria), is een wetenschappelijk opgeleide persoon nodig (0,4 fte).

6. Landelijke en regionale themadagen, workshops en internationale uitwisseling en conferenties. Organisatie van kennisuitwisseling voor verdieping, vernieuwing en bewustwording is nodig. Doel is twee symposia en vier themadagen per jaar te organiseren, plus een internationale conferentie in 2010.

7. Een volwaardige ondersteuningsorganisatie.

Het netwerk stelt een aantal praktische en haalbare doelen. Verwezenlijking van deze doelen maakt de ontwikkeling van de kringlooplandbouw zodanig zichtbaar en onderbouwt dat deze zich kan bewijzen als een volwaardig sociaal, ecologisch en economisch duurzaam alternatief voor de huidige intensieve vormen van land- en tuinbouw.

Om de deskundige partners in de voorhoede te kunnen verbinden aan dit netwerk is een inhoudelijk (ook op die vernieuwende gebieden) goed ingevoerde coördinator nodig, die zakelijk is, strategisch en communicatief vaardig, en die in staat is om deskundige adviseurs en vrijwilligers in te huren en aan te sturen. Daarnaast is een goede administratieve kracht nodig, om de financiën op orde te brengen en te houden.

Slim boeren

Slim boeren, daar gaat het om bij het sluiten van kringlopen in de landbouw. Door slimme combinaties kun je synergie creëren tussen diverse activiteiten op het boerenbedrijf, aldus Dr. Mae-Wan Ho van het Britse Institute of Science in Society. Mae-Wan Ho was een van de sprekers op het symposium 'Licht op Landbouw', april 2009, georganiseerd door het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding op kasteel Groeneveld te Baarn. Andere sprekers waren onder andere professor Han Wiskerke van de leerstoelgroep Rurale Sociologie van Wageningen Universiteit en Dr. Eric Hees van het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM), beiden toonaangevende personen als het gaat om toekomst van de landbouw in Nederland.

Het symposium 'Licht op Landbouw' werd bezocht door agrariërs, consumenten, wetenschappers ondernemers en beleidsmakers. De deelnemers kwalificeerden de dag als zeer inspirerend en enthousiasmerend. Er werden veel ideeën uitgewisseld en nieuwe contacten aangegaan. Het overheersende gevoel na afloop was: 'We hebben nog veel te doen, en we hebben er zin in!'

Van....

Heerser over natuur
In de tredmolen mee
Korte termijn economie
Disciplines
Uitvoerders
Opvolgen

Naar....

Partner van de natuur
Bewust Leiderschap
Duurzame ecoregio's
Integraliteit
Vakmanschap
Eigen wijsheid

6 Het perspectief!

Centraal in het streven van het Netwerk VLV is het aantal leden en donateurs zodanig te vergroten, dat een volwaardig netwerk ontstaat. Een netwerk dat in staat is vitale landbouw en voeding een herkenbare positie te geven in de Nederlandse landbouw en markt. Daarvoor is het nodig een aantal diensten, netwerkactiviteiten en voorwaarden te ontwikkelen. Deze staan beschreven in de centrale doelstellingen in hoofdstuk 5 (Impuls nodig voor het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding) op pagina 14 en 15. De ontwikkeling van die activiteiten wil het netwerk nu inzetten met een looptijd van vier jaar. Hiervoor is de installatie van een kleine maar volwaardige ondersteuningsorganisatie nodig.

Onderzoeks- en monitoringactiviteiten worden op projectmatige wijze gefinancierd (zie doelstelling 5 op pagina 15). Dat geldt ook voor de opzet van de Netwerkakademie (zie doelstelling 2 op pagina 14) waarvoor een apart projectvoorstel beschikbaar is. Het intermediairschap voor de onderzoeks- en monitoringactiviteiten moet op termijn worden terugverdiend uit diezelfde activiteiten.

Het doel, het opbouwen van een volwaardig netwerk, komt neer op een groei van het aantal leden tot driehonderd beroepsleden en vijfduizend donateurs en de ontwikkeling van een kleine maar volwaardige ondersteuningsorganisatie. Dit betekent dat na een termijn van vier jaar het merendeel van de te ontwikkelen diensten, netwerkactiviteiten en voorwaarden voltooid zijn. Verdere ontwikkeling en ook de administratieve en inhoudelijke ondersteuning van het netwerk, uitgevoerd door het secretariaat, kunnen dan worden betaald uit de netwerkinkomsten. Het gaat hierbij om de volgende doelstellingen: belangenbehartiging, werving van leden, netwerkonderhoud, kwaliteitsborging en de organisatie van themadagen, workshops en internationale uitwisseling en conferenties (doelstellingen 1, 3, 4 en 6 op pagina's 14 en 15).

Samen werken en samen leren
in de natuurlijke voorhoede

7 Mee investeren als partner in het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding

Geprojecteerde ledenstijging

Met een secretariaat op volle sterkte denkt het Netwerk VLV een stijging van het aantal leden en donateurs te kunnen realiseren met een navenante groei van inkomsten (zie tabel hieronder). Het Netwerk VLV houdt rekening met een gematigde ledenstijging in 2010 waarna in 2011 een versnelling optreedt. Het jaar 2010 wordt waarschijnlijk vooral in beslag genomen door de installatie van een secretariaat: aannemen medewerkers, faciliteiten, schrijven publiciteitsmateriaal en een verbeterde opzet van de netwerkdagen en de workshops.

Er zijn nog andere inkomsten dan ledenbijdragen. Bijvoorbeeld deelnamekosten voor themadagen, workshops en vergoedingen voor publicaties. Deze zijn relatief laag, enkele duizenden euro's per jaar, en nodig om de kosten van de workshops te dekken. Ze zijn daarom niet als aparte post meegenomen. Eind 2013 is het aantal leden zo groot dat het secretariaat op eigen benen kan staan.

Investeringsbijdrage

Om de ambitie van het netwerk te realiseren is er behoefte aan externe financiering. Door gelijkblijvende kosten voor het secretariaat (dat vanaf jaar één op volle sterkte is) en toenemende inkomsten uit beroepsleden en donateurs, zal de externe financieringsbehoefte per jaar afnemen over een totale periode van vier jaar. Zie hiervoor de onderstaande tabel. De totale investeringbijdrage in het netwerk bedraagt € 540.250.

Na het vierde jaar is het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding financieel onafhankelijk. De investering heeft daarom een zeer duurzaam karakter.

18

jaar	beroepsleden	donateurs	inkomsten uit leden
eind 2009	40	150	€ 14.500
eind 2010	60	500	€ 30.000
eind 2011	100	1500	€ 70.000
eind 2012	200	3000	€ 140.000
eind 2013	300	5000	€ 225.000

jaar	eigen inkomsten	investeringsbijdrage
eind 2009	€ 14.500	-
eind 2010	€ 30.000	€ 202.750
eind 2011	€ 70.000	€ 175.000
eind 2012	€ 140.000	€ 120.000
eind 2013	€ 225.000	€ 42.500
totaal	€ 479.500	€ 540.250

Europese samenwerking en kennisuitwisseling voor duurzaamheid

In 2008 en 2009 heeft het netwerk principeafspraken gemaakt om lid c.q. partner te worden in, en samen te werken met, verschillende gelijkgerichte internationale organisaties. Zodra er capaciteit is kunnen deze gestalte krijgen.

EISA (European Initiative for Sustainable Agriculture) bestaat uit een aantal landelijke netwerken die zich inzetten voor duurzame (integrale of geïntegreerde) landbouw in Europa. Zij ontwikkelen landbouw met zo min mogelijk kunstmest, krachtvoer, bestrijdingsmiddelen en geneesmiddelen, waarmee milieu en landschap worden ontzien en verbeterd en kwaliteitproducten gegarandeerd.

LEAF is het Engelse netwerk binnen EISA en staat voor Linking Environment, Agriculture and Food. LEAF heeft in zijn achttienjarige bestaan een richtlijn met auditsysteem ontwikkeld waarmee de deelnemende bedrijven op duurzaamheid worden getoetst. Het Netwerk VLV wil deze aanpak zo spoedig mogelijk in Nederland gaan toepassen.

LEISA

LEISA (Low External Input Sustainable Agriculture) is het tijdschrift voor en door boeren, dat in vier verschillende talen, met een hoge oplage wereldwijd verspreid en gelezen wordt. Een krachtig kennisontwikkelingsinstrument. Het Netwerk VLV wil samen met stichting ILEIA een Europese uitgave gaan maken, ook voor Oost-Europese landen.

Meer info

Netwerk Vitale Landbouw en Voeding
Bevrijdingsstraat 28a
6703 AA Wageningen
www.netwerkvlv.nl
Telefoon: 0317-422079

Deze productie is
mogelijk gemaakt door:

koninklijke
nederlandsche
heidemaatschappij

impuls
aan de
leefomgeving

Eindredactie:
Jelleke de Nooy, Netwerk Vitale Landbouw en Voeding

Correcties:
Lilian Rippe, Eys

Advisering:
Erik Arkesteijn, Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij

Vormgeving en fotografie:
OBS Studio Océ, Arnhem, Peter van der Graaf